

Pojd'te změnit budoucnost!

Budoucnost vzniká při vzdělání a výchově dětí - ve školách a rodinách. Kvalitním vzdělávacím systémem lze ovlivnit budoucnost země a lidí více, než jakýmkoliv jiným způsobem.

Má-li být naše země bohatá a úspěšná, musíme investovat do vzdělání našich dětí. Chce-li naše země obstát, musí vzdělání a jeho rozvoj řadit mezi nejvyšší priority.

Skoro třicet let o tom mluvíme.

Sníme o moderním vzdělávacím systému.

...a všimli jste si,

jak moc se společnost změnila za posledních 20 let?

a jak málo se změnilo naše školství za posledních 200 let?

Umíte si představit, že by takhle zatuhlo a zkostnatělo jakékoli jiné odvětví nebo služby?

Jste to vy, kdo to může změnit!

1. Zjednodušme legislativu a udržme ji stabilní

Legislativa vymezující pole pro vzdělávací soustavu se musí nutně odplevelit, zjednodušit a normativně postihovat pouze a výhradně právě ty momenty, které jsou nezbytné. Odhadujeme, že většinu současných legislativních opatření v oblasti školství je třeba bez náhrady zrušit coby nadbytečné a z velké části škodlivé.

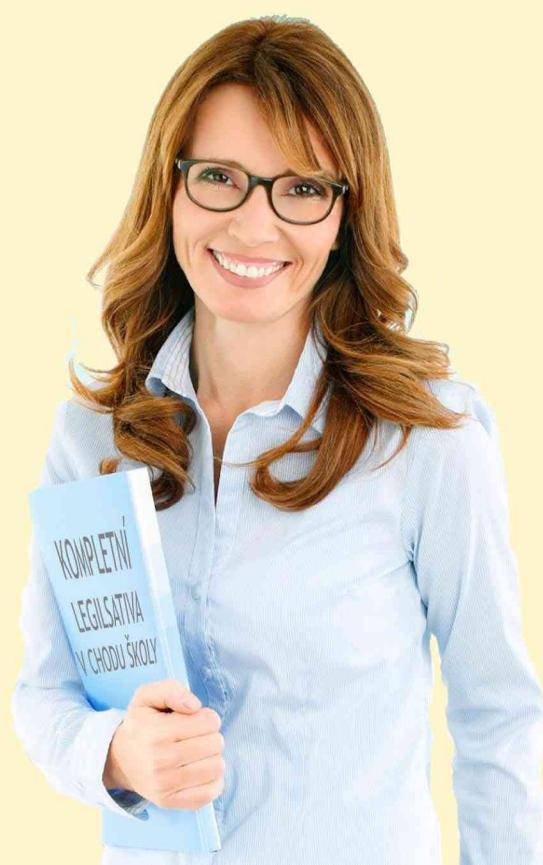

Všimněte si, jak se v našem školství **zavádí**, **ruší**,
přikazuje, **zakazuje**, **implementuje**, **nařizuje**, **případně schvaluje**... místo aby se **umožňovalo**, **inovovalo**, **hledalo**, **podporovalo**.

Ředitel školy se dnes řídí legislativními předpisy v rozsahu asi 1500 stran (nepočítáme zákoník práce a další obecné předpisy), přičemž jejich průměrná životnost mezi různými novelami jsou asi 4 měsíce. Většina z těch předpisů, vyhlášek a zákonů je navíc zbytečná, či spíše škodlivá.

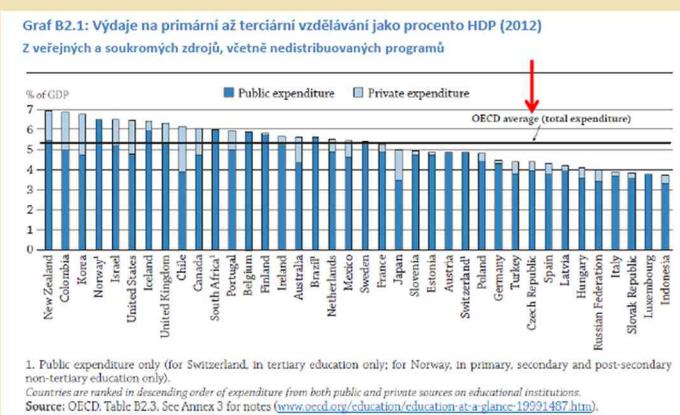
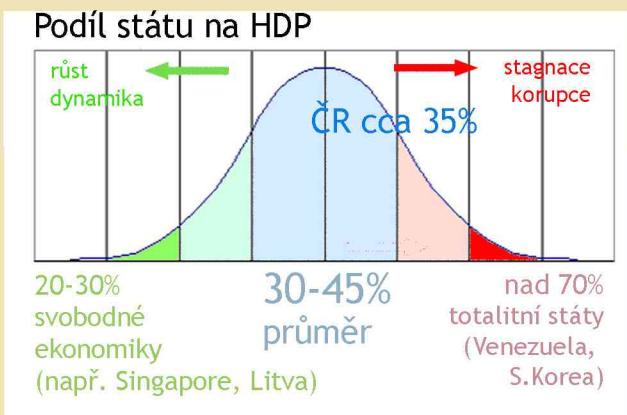
Výsledkem je, že školy nepřipomínají dynamické tvůrčí startupy, ale zkostnatělé C&K úřady, kde se hlavně vyplňují výkazy a formuláře.

Výzva zní: Moderní legislativa pro moderní školství.

2. Vzdělávací soustava je podfinancovaná

ČR se v rámci OECD zavázala financovat školství alespoň 6% HDP. Za situace, kdy podíl státních výdajů v ČR činí cca 35% HDP, je to cca 17,2% státního rozpočtu. Ten závazek ČR neplní. Není důležité, že vůči OECD, je důležité, že ho neplní vůči vlastním občanům. Z rozpočtu 1,25 bilionu (2016) by to mělo být cca 218 mld. (realita byla 140 mld.). Školství v ČR patří mezi zeměmi OECD k nejhůř finančovaným, a to nejen v absolutních číslech, ale i v podílu kapitoly školství v rámci státního rozpočtu.

Až se bude plánovat rozpočet ČR na další roky, vzpomeňte na to.

Vzdělání našich dětí je nejfektivnější a nejlepší investice, jakou pro budoucnost naší země můžeme udělat. Každá koruna investovaná do vzdělání přináší zhruba čtyřicetinásobný zisk. Naši budoucnost nevylepší investiční pobídky, za které tu vzniknou další haly a montovny, budoucnost nevylepší další kilometry vybetonovaných ploch, a už vůbec ne přímá spotřeba.

Budoucnost našich dětí je ve vzdělání, které jim dopřejeme.

Jestli z nich chceme víc než levné námezdní dělníky, bez kvalitního školství to nepůjde.

Nepomůže nám přitom zvýšení daňové zátěže a navýšení podílu státu na HDP.

Je nutné jít cestou úspor na místech, kde jsou možné. A ta místa jsou. V rozpočtu je překvapivě mnoho velkých položek, které nám nic moc nepřinášejí a můžeme je redukovat.

3. Nechme řediteli školy opravdu řídit

Ředitel školy musí získat pravomoci školu opravdu řídit. K tomu patří:

- optimální sestavení pedagogického sboru

kvalitního učitele nepozná podle diplomu a délky praxe, neexistuje jednotný předpis, který by to jednotně uměl, mnohem efektivnější je pohovor a několik ukázkových hodin

- mzdová politika

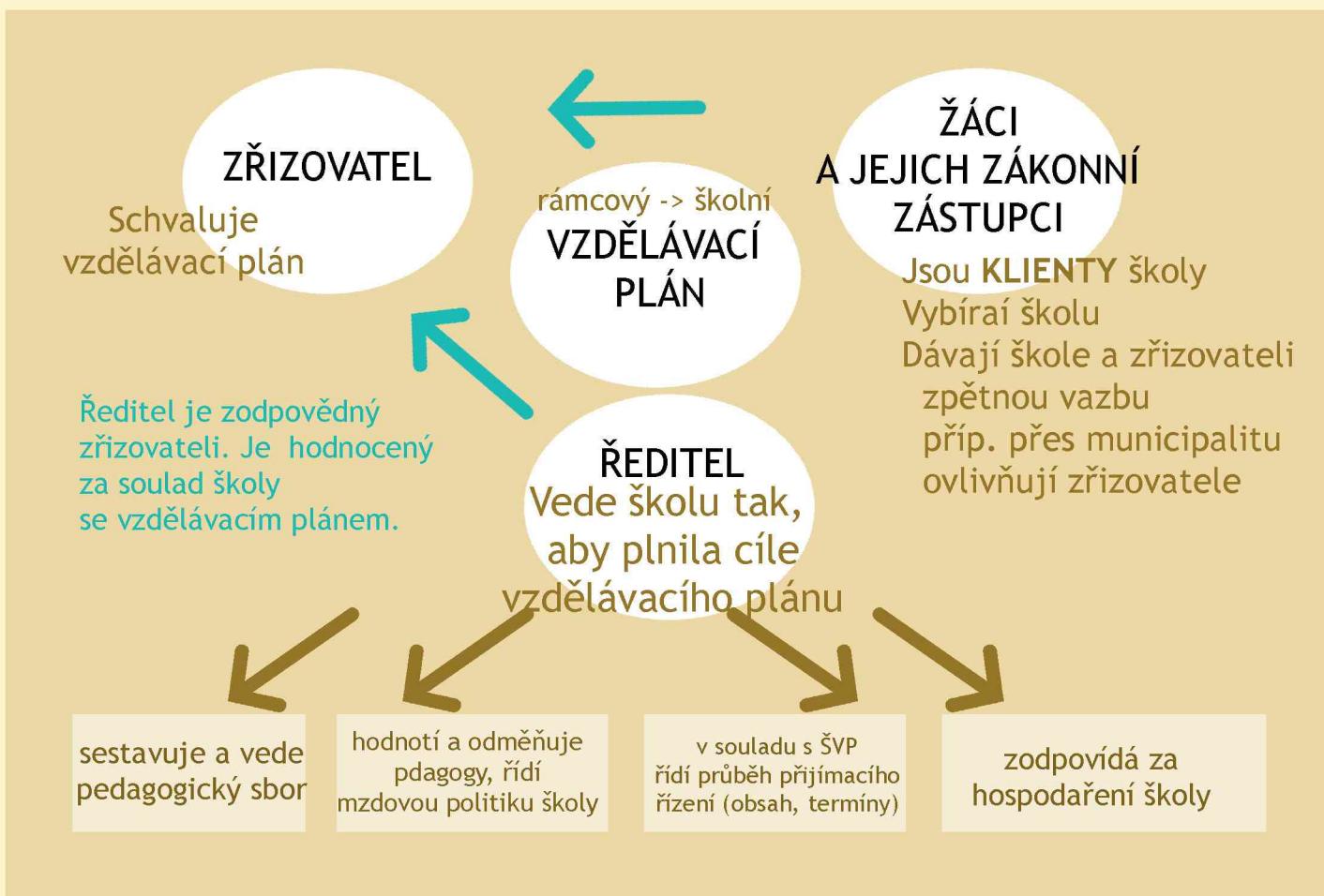
rovnostářství nejrůznějších "tabulek" a nesmyslnost kariérních rádů naše školství ubíjí. Každý zkušený HR pracovník ví, že tyhle metody se přežily.

- rozhodování o datu, charakteru a obsahu přijímacího řízení

- odpovídá zřizovateli za dodržování školního vzdělávacího plánu

Udělá to lépe než úředníci, politici, natož odborářští funkcionáři.

Ano, je k tomu třeba schválit nový Školský zákon i zákon o pedagogických pracovnících a zrušit několik balastních vyhlášek.

Dobrý ředitel se pozná podle toho, že má *dobrou školu*.

Dobrá škola je ta, která odpovídá cílům definovaným vzdělávacím plánem. A ty mohou být školu od školy velmi různé. Můžeme mít velmi různé školy - a všechny přitom mohou být dobré, odpovídá-li realita plánu.

4. Motivující a smysluplné mzdy

Učitelé si zaslouží spravedlivější mzdy. Ale když se jen přidají peníze do stávajícího systému, a budou se rozdělovat stejně jako dnes, může jich být kolik chce, úroveň škol to nezlepší.

To nejhorší je rovnostářství. Způsobí odchod těch, kdo jsou ochotni pracovat kvalitně. A mzdy, odměny, osobní ohodnocení... neumí stanovit úředník na ministerstvu, odborářský funkcionář ani úředník na radnici.

Od toho je tu ředitel školy. Škrtněme všechny tabulky, "projekty", centrálně řízené změny a nápady. Ušetříme spoustu peněz a sil učitelů. Vzdejme ambice rozhodovat to úřednický s jakoli nejlepším přesvědče-ním. **Ušetřené peníze dejme rovnou školám a nechme ředitele s nimi hospodařit.**

OSOBNÍ OHODNOCENÍ
za trvale podávaný
nadstandardní výkon

ZÁKLADNÍ MZDA
zakotvená ve smlouvě

ODMĚNY
za jednorázovou
nadstandardní práci

Ani ta nebude rovnostářská
bude se lišit podle regionu
nebo vyučovaného předmětu

A co znamená ten celek? že učitel, který bude trvale podávat mimořádné výkony, bude brát třeba i trojnásobek toho, co jeho kolega, co se jen veze a odvádí průměrný řemeslný výkon. Smluvní charakter základní mzdy dovolí řediteli nabídnout mzdově konkurenční uplatnění i pedagogům "úzkoprofilových" předmětů, nebo zaměstnat kvalitní pedagogy i v regionech, kde je dostatek lukrativních pracovních nabídek mimo školství.

Proč nefungují tarifní tabulky, a to žádné?

Protože zjišťují délku praxe a získané vzdělání. Ale podstatná je kvalita, náročnost a množství práce. A to se nedozvítí z žádné tabulky, to musí sledovat vedení školy. Nikdo jiný to zjistit neumí.

Proč nefunguje kariérní řád?

Protože je vymýšlený do jiných podmínek. Např. v armádě, kde je řada hodností, voják může velet četě, rotě... pluku... nic takového ve škole nemáme. A návrhy kariérního řádu to potvrzují. Jsou tak směšné a nefunkční, že učitele nanejvýš urážejí.

Co funguje?

Dejte řediteli dostatek financí,
ať učitele může opravdu odměnit,
a dejte mu pravomoc to udělat.

Od toho je ředitel.

5. svobodný a pluralitní vzdělávací systém

Moderní vzdělávací systém v demokratické zemi je pluralitní a svobodný. Stát pouze vytyčuje základní mantiinely a přes finance zajišťuje dostupnost základního vzdělání (to dnes končí maturitou) pro celou populaci. Nepřihlíží k tomu, kdo je zřizovatel. Protože do škol všech zřizovatelů chodí žáci - občané ČR. A proto mají právo na stejnou podporu.

Umíte si představit, že by vám stát nařídil jednotný účes? Existovala by síť státních kadeřnictví, a kdybyste měli pocit, že chcete chodit k jinému, museli byste dát žádost? Státní kadeřníci by byli placeni z veřejných peněz. A kdybyste si chtěli otevřít vlastní, museli byste podat žádost, a ministerstvo módy by vám ji třeba zamítlo, že u vás v ulici už přece je to státní? A i kdyby vám ho povolili, vy byste na stejné veřejné peníze nedosáhli? Že je to moc šílené a do takhle osobních věcí si nenecháte zasahovat? Přitom dovolíte něco mnohem šílenějšího! Dovolíte, aby úředníci rozhodovali o tom, jaké vzdělání budou smět získat vaše děti! A připouštíte, aby směli zakázat vznik soukromé školy, nehledě na to, že té soukromé nepřiznají stejné podmínky jako těm "svým".

Stát nemá být hráčem, koučem ani ředitelem, ale tím kdo **hráčům vytváří optimální podmínky** pro růst. Stát tu není od toho, aby „povoloval“ nebo nepovoloval vznik soukromých škol. Vznik školy a její zařazení do školského rejšříku musí být předmětem nárokového splnění vytyčených kriterií kvality, nikoli dojmů a rozhodování úředníků. Soukromé školy nezvnikají proto, že by v dané lokalitě škola chyběla, ale proto, že cca 1/3 rodičů (!) žádá jiný charakter vzdělání, než nabízí místní veřejně spravované školy. A mají na to ústavní právo! Stoupající tendenze poptávky po vzniku soukromých škol je logickým důsledkem selhávání stávajících škol a stávajícího vzdělávacího systému.

Jenom šílenec by šel lékaři mluvit do toho, jak má operovat. Proč si někteří politici a úředníci myslí, že jsou kompetentní říkat, jak mají učitelé ve školách učit? Nesnažme se být státem, který nařizuje jednotné účesy ve státních kadeřnictvích.

mantiinely vytyčující, co do vzdělání a škol nepatří
- třeba politická a náboženská ideologie

V rámci mantinelů existuje široká "pestrobarevná" škála škol a domácího vzdělávání, jak je vyžadováno rodiči, žáky, a vývojem společnosti. Škola, která se vejde do mantinelů, má právo na existenci, bez toho, že by se musela dožadovat úřednické libovůle.

povinný základ - definovaný v rámcových vzdělávacích plánech

6. Umíme zavést ideální školu?

Je to ještě hlupější, než chtít zavést "nejlepší" účes.

Žáci mají různé předpoklady a různé vzdělávací potřeby.

Jejich rodiče mají různé představy o jejich výchově a směřování.

A na obojí mají ústavní nárok. Nemůžeme je vzdělávat stejně.

Nemůžeme po nich chtít, aby všechny šly "správnou vzdělávací cestou", protože žádná taková platná pro všechny děti z principu neexistuje.

Dobrá vzdělávací soustava plošně nezavádí, ale respektuje tuto různost.

A co obnovit tu starou dobrou školu, která přece dřív fungovala?

Všiměte si, jak moc se naše společnost změnila za posledních

20 let a jak málo se naše školství změnilo za posledních 200 let.

A je něco, co víme a můžeme očekávat od všech škol?

Víme, že vzdělání má určité psychologické zákonitosti:

CÍLE VZDĚLÁNÍ

A co zařadit hodiny výchovy k demokracii?

Hezký nápad ale tak to nefunguje a nemůže to tak fungovat.

Demokracii nelze naučit zařazením "správného" textu do učebnic pro předmět občanská výchova. Lze jí naučit jen prožitkem, tím, že budou žít a učit se v otevřené participující komunitě školy, tím, že budou moci spoluřídit vlastní vzdělávací cestu a sdílenou komunitu. Bez svobodné vzdělávací soustavy a svobodného vzdělávání nebude mít svobodnou a demokratickou společnost.

7. Opusťme koncept státní maturity

Potřebujeme certifikované maturity.

Ale není žádný rozumný důvod, proč by měla existovat jediná monopolní certifikační agentura, není důvod, aby jakákoli z certifikačních agentur byla státní, a už vůbec není důvod, aby je financoval stát.

Co to znamená? Odstátnit CERMAT a ponechat v daném sektoru svobodné konkurenční prostředí. Nechat na potřebách vysokých škol, aby si určily, jakou zkoušku od které certifikační autority budou vyžadovat od uchazečů o přijetí.

Tento koncept dá studentům i vysokým školám velkou svobodu a systém zefektivní. Ušetří nezanedbatelné veřejné prostředky. A výsledkem budou s jistotou mnohem kvalitnější zkoušky administrované s mnohem vyšší efektivitou, než když je administruje státem zřízená "přímořízenka".

Státní zásah tu nejenže není potřeba, ale je vyloženě velice drahou a neefektivní brzdou.

Přijměme tuto výzvu a začněme u sedmera popsaných klíčových bodů!

Tomáš Houška

Od počátku devadesátých let se věnuje modernizaci české vzdělávací soustavy. Absolvoval stáže ve školách řady evropských i mimoevropských zemí. Podílel se na založení tří soukromých škol, učil na všech stupních škol, a léta řediteloval prestižnímu Mensa gymnáziu, jehož je spoluzakladatelem. Je autorem řady publikací s pedagogickou tematikou, učebnic i knih beletristických. Jeho odborné knížky o vzdělávání a učebnice vyšly v celkovém nákladu asi půl milionu výtisků v ČR i zahraničí, najdeme je ve většině ředitelen našich ZŠ a SŠ. Publikuje na blogu www.sedmavlna.cz